

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ І ПРОЦЕСИ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ, МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Бутирін Євген	МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ДЕКОЛОНІЗАЦІЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ МЕРЕЖІ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	14
Барановський Фелікс, Проноза Інна Горобець Василь	ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВИКЛИКІВ	18
	ТРАНСФОРМАЦІЯ ГРОМАДСЬКИХ ІНІЦІАТИВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВОЛОНТЕРСТВО ТА САМООРГАНІЗАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМИ СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛІЗАЦІЇ	21
Дмитрашко Світлана, Пештерєва Ольга	ПОПУЛІЗМ І ПОЛІТИЧНА ПОЛЯРИЗАЦІЯ ЯК ВИКЛИКИ ДЕМОКРАТИЧНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ЛАНДШАФТУ	23
Железков Андрій	СИНТЕЗ АНТИДЕМОКРАТИЧНИХ ПРАКТИК: СТРАТЕГІЇ ВНУТРІШНЬОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ ТА ЗОВНІШНЬОЇ ЕКСПАНСІЇ В ХХІ СТОЛІТТІ	27
Завгородня Юлія	ЦИФРОВЕ ВОЛОНТЕРСТВО ТА ІТ-АРМІЯ ЯК НОВІ СУБ'ЄКТИ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ	30
Каприця Роман	ТРАНСФОРМАЦІЯ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТА БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ	33
Кміта Н., Сенюк О.	ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	36
Кобець Юлія	БЛОКЧЕЙН ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ: ПОТЕНЦІАЛ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ	40
Колеснік Маргарита	БРОНЮВАННЯ ВІЙСЬКОВОЗОБОВ'ЯЗАНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК МЕХАНІЗМ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У 2026 РОЦІ	43
Колодяженський В.	ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ	46
Косенко Микола	ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ Е-ДЕМОКРАТІЇ: ДОСВІД ФРН ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ	49
Краснопольська Тетяна	ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ	52
Лисенко Юлія	ІНСТИТУЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ	55
Ломака Іванна	ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ТА СУЧАСНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ	58
Малашенко Людмила	ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ	61

5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1608-2025-%D0%BF> (дата звернення: 24.03.2026).

6. Деякі питання реалізації положень Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час : постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2023 № 76. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/76-2023-%D0%BF> (дата звернення: 24.03.2026).

7. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21.10.1993

8. № 3543-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3543-12> (дата звернення: 24.03.2026).

9. У Дії запустили можливість безшовного продовження бронювання працівників / Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. 18.03.2026. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/c913ecc8-103e-4562-95c6-c0bec4488ea1?lang=uk-UA&title=Broniuvannia> (дата звернення: 24.03.2026).

10. У Дії запустили нову можливість бронювання працівників для підприємств оборонного сектору / Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. 13.03.2026. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/cfdad9e6-78e0-4494-9397-f2a944ea2b9c?isSpecial=true&lang=ukUA&title=UDiiZapustiliNovuMozhlivistBroniuvannia> (дата звернення: 24.03.2026).

Колодяженський В. В.,
студент 3 курсу юридичного факультету,
Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова
м. Хмельницький, Україна

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ

Для сучасної держави децентралізація є не просто адміністративною реформою, а способом перебудови всієї архітектури публічної влади, за якої центр перестає бути єдиним вузлом формування політики, а реальні компетенції, ресурси й відповідальність переміщуються ближче до громадянина.

У правовому вимірі ця трансформація спирається на чіткі конституційні та законодавчі засади. Конституція визначає місцеве самоврядування як право територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення, закріплює його матеріальну і фінансову основу, а також відносить до компетенції громад управління комунальним майном, затвердження програм розвитку, бюджетів і місцевих податків. Базовий Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» конкретизує систему та гарантії місцевого самоврядування, правові засади організації і діяльності його органів та посадових осіб [1].

У політологічному сенсі децентралізація є механізмом, який одночасно змінює вертикаль влади, територіальну основу держави, канали представництва інтересів та моделі підзвітності. Нормативною рамкою такого підходу в європейському просторі виступає Європейська хартія місцевого самоврядування, розроблена в межах Ради Європи.

Хартія визначає місцеві органи влади як одну з головних підвалин демократичного режиму і пов'язує якісне місцеве врядування з такими принципами, як демократична легітимація, децентралізація, субсидіарність, організаційна та фінансова автономія громад, а також обов'язок вищих рівнів влади консультуватися з місцевими органами у справах, що їх стосуються. У цьому значенні децентралізація не руйнує державу, а наближає її до стандарту ефективного врядування, в якому влада є одночасно ближчою до людини і краще вбудованою в правову систему [2].

Українська модель децентралізації розгорталася як послідовність взаємопов'язаних кроків. Правовий механізм укрупнення базового рівня був створений Законом «Про добровільне об'єднання територіальних громад» 2015 року. Далі реформа перейшла від етапу добровільного об'єднання до формування нової територіальної основи влади для всієї країни. У 2020 році в Україні було сформовано 1469 територіальних громад, які покрили всю територію держави, а на субрегіональному рівні замість 490 було утворено 136 районів [3].

Найочевидніший наслідок децентралізації полягає в переміщенні центру повсякденного публічного рішення на рівень громади. Це проявляється не лише в розширенні повноважень рад і виконавчих органів, а й у зміні суспільного сприйняття того, де саме знаходиться «близька» влада. Не менш важливим виміром є фінансова децентралізація, бо саме вона перевіряє, чи здатні нові інститути діяти самостійно, а не лише формально існувати. Система місцевих фінансів загалом виявила стійкість, але відновлення виявилось дуже нерівномірним. Порівняно з довоєнним 2021 роком власні доходи місцевих бюджетів загалом по країні були нижчими на 6,7 відсотка, а найбільші втрати

зафіксовано в громадах регіонів, що найбільше постраждали від бойових дій і окупації, зокрема в Донецькій та Луганській областях. Отже, децентралізація посилила фінансову суб'єктність громад, але одночасно зробила видимими масштаби міжтериторіальної асиметрії, яку тепер уже не можна приховати за уніфікованою централізованою схемою.

Ще одним критично важливим наслідком є професіоналізація місцевого самоврядування. Новий Закон «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 2023 року визначає місцеву службу як публічну, професійну, політично неупереджену та ефективну, орієнтовану на інтереси територіальних громад. Роз'яснення Національного агентства України з питань державної служби показують, що цей закон передбачає розмежування статусу службовців і виборних посадових осіб, відкриті конкурси, щорічне оцінювання, професійний розвиток, кадровий резерв, дисциплінарну відповідальність і нові підходи до оплати праці [4].

Особливу увагу слід приділити співвідношенню автономії та законності, бо саме тут часто проходить межа між справжньою децентралізацією і прихованою рецентралізацією. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності та прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування» запровадив спеціальні процесуальні механізми судового розгляду справ про законність актів місцевого самоврядування та визначив рамки державного нагляду, зокрема з боку місцевих державних адміністрацій щодо актів, прийнятих на виконання делегованих державою повноважень [5].

Іншими словами, інституційна зрілість децентралізованої держави визначається не лише широтою місцевої автономії, а й тим, наскільки точно, пропорційно і правово врегульовано механізм контролю за додержанням Конституції та законів. Без цього децентралізація ризикує або перетворитися на фрагментацію, або знову скотитися до адміністративної опіки з боку центру.

Отже, децентралізація в сучасній державі є механізмом інституційної трансформації тому, що вона змінює не один сектор, а всю систему публічного врядування. У випадку України це проявилось в переході від розпорошеної, фінансово слабкої та надмірно централізованої моделі до системи, де громада стала базовим рівнем влади, отримала більше фінансової суб'єктності, вищу суспільну легітимність і реальніші можливості впливати на розвиток території.

Література:

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР : станом на 12 квіт. 2026 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 23.04.2026).

2. Європейська хартія місцевого самоврядування. Страсбург, 15 жовт. 1985 р. Страсбург : Рада Європи, 2024. 200 с. URL: <https://rm.coe.int/european-charter-of-local-self-government-/1680b0fbec> (дата звернення: 23.04.2026).

3. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII : станом на 14 трав. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення: 23.04.2026).

4. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 02.05.2023 № 3077-IX : станом на 11 берез. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text> (дата звернення: 23.04.2026).

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності та прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування : Закон України від 05.11.2025 № 4677-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4677-20#Text> (дата звернення: 23.04.2026).

Косенко М.С.,
аспірант кафедри мистецтвознавства
та загальногуманітарних дисциплін
Міжнародний гуманітарний університет,
м. Одеса, Україна

ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ Е-ДЕМОКРАТІЇ: ДОСВІД ФРН ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ

В умовах цифрової трансформації політичних систем електронні петиції перетворюються з формального права на звернення у динамічний механізм соціотехнічної взаємодії між суспільством та державою. Вони забезпечують можливість громадянам безпосередньо звертатися до органів державної влади, висловлювати свої пропозиції, вимоги та ініціативи, що сприяє більш відкритому та інклюзивному політичному процесу. У цьому контексті особливий інтерес становить досвід Федеративної Республіки Німеччина, яка є однією з перших країн, що запровадила електронні петиції на національному рівні.

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції